

De prins en de viool

Inge Bergh

De prins en de viool

Wens

Er was eens een koning die ervan droomde dat zijn zoon de eerste viool zou spelen in het land.

Zelf had de koning geen enkel uitgesproken talent en dat had hij zich al zijn hele leven betreurd.

Zijn onderdanen vonden hem een goede koning en daar was hij best trots op. Maar toch bleef er die ene on vervulde wens.

De mensen in zijn rijk hielden dan wel van de koning, maar ze bewonderden hem niet. Ze spraken vol liefde over zijn goede hart, maar nog nooit had hij een onderdaan vol ontzag en eerbied over hem horen spreken.

‘De koning is een beste man,’ en ‘voor een vorst is hij eigenlijk wel een gemoedelijke¹ kerel.’

Hij hoorde het de mensen fluisteren wanneer hij door de straten wandelde en het deed hem ook plezier. Want hij wou geliefd zijn bij zijn volk en dat was hem duidelijk gelukt.

Maar eigenlijk had hij meer gewild.
Hij had hun held willen zijn.
Een koning die ze konden aanbidden.
En dat was hij nooit geworden.

Op zoek naar een talent

De koning wou zijn zoon die teleurstelling besparen.
Daarom was hij al vanaf de geboorte van de prins op zoek naar een talent dat van de prins een idool zou maken.

Toen de jongen nog maar vijf minuten oud was, krijste hij met gebalde vuisten iedereen in het kasteel wakker en dat hield hij maandenlang vol.

De koning had tevreden geglimlacht.

Sterke spieren en veel longinhoud: de jongen werd vast een sportman.

De koning hoorde de gouden medailles al rinkelen.

Maar helaas ...

De prins had dan wel veel plezier in het sporten, maar nergens blonk hij echt in uit.

Hij kon paardrijden zonder zijn nek te breken, maar het was hem nooit gelukt om op de rug van zijn hengst over de slotgracht te springen.

Bij touwtjespringen raakten zijn voeten verstrikt en bij het hoogspringen vloog hij onder het touw door.

Maar het allerergst waren de jaarlijkse loopwedstrijden.

Daar eindigde de prins elk jaar weer als laatste.

Er waren dan ook zo veel mooie meisjes die hij moest groeten onderweg.

De koning werd met de minuut wanhopiger.
Hij reikte medailles en bekers uit aan de zonen en dochters van zijn onderdanen, maar de prins leek te veel op zijn vader.

De jongen was goed en vrolijk en wat hij aanpakte zette hij door. Maar verder had hij niet echt een uitgesproken talent. Het stemde de koning somber.
Zuchtend hoorde hij de jonge prins rennen door het paleis. Hij bonk-bonkte van de trappen, roffelde met snelle voeten door de gangen en bonsde vrolijk op de gesloten deuren.

‘Om hoofdpijn van te krijgen,’ mopperde de koning.
‘Ach, er zit ritme in,’ vergoelijkte² de koningin.
‘En zelfs een zekere melodie.’

Plots schoot de koning van zijn troon.
Hij gaf de koningin een klinkende zoen op haar wang.
Dat was het!
Zijn zoon was muzikaal!
Dat hij dat nog niet eerder had gemerkt!
Onmiddellijk ontbood³ hij de eerste minister.
Zijn zoon zou een instrument leren bespelen.

Een instrument

Er werd met spoed een ministerraad gehouden.
Want welk instrument was het best geschikt voor een prinsenkind?

Het moest een instrument zijn dat elegantie uitstraalt, zo sprak de eerste minister gewichtig⁴ zonder zijn tong in een knoop te draaien.

‘Geen trompet dus,’ besliste hij meteen.

‘Wat is er mis met dit machtig blaasinstrument?’ wou de minister van Oorlog weten.

‘Het toetert en prot,’ antwoordde de eerste minister zonder verpinken.

‘Prot?’ De minister van Oorlog, die zelf een aardig deuntje trompet speelde, viel bijna van zijn stoel van verontwaardiging.

‘Mijnheer, u kent er geen fluit van!’ riep hij beledigd.

Waarop de eerste minister meteen besloot dat ook een fluit geen geschikt instrument was voor een prinsenkind.

Zo vergaderden en ruzieden de ministers tot midden in de nacht. Want op elk instrument was wel iets aan te merken.

‘Genoeg!’ brulde de koning die van al het gehakketak niet kon slapen.

‘Het wordt viool! Punt!’

En zo werd uiteindelijk de knoop toch doorgehakt.

Uit elke windstreek liet de koning de meest waardevolle violen aanrukken.

Een originele Amati, een Stradivarius met certificaat⁵, een pas ontdekte Bergonzi.

Maar de fraaie instrumenten die ooit vele harten in vervoering hadden gebracht, krijsten het uit wanneer de prins ze bespeelde.

Telkens wanneer de prins zijn strijkstok over de snaren liet glijden, knarsten en piepten ze tot ze van ellende knapten. De prins deed nochtans erg hard zijn best om net dat te doen wat zijn leermeesters hem opdroegen.

‘Alles draait om ritme!’ bulderde de kapelmeester die dol was op stevige marsmuziek.

Hij liet de prins urenlang strijken en marcheren op het ritme van zijn bonkende laarzen.

‘Niet waar!’ brulde de dirigent. Het gaat om luid en stil. Om traag en snel. Om vloeien en stromen.

Hij zwaaide zijn baton⁶ als een degen door de ruimte en het duurde niet lang voor hij en de kapelmeester het geweldig aan de stok kregen met elkaar.

Genoeg

Op een dag vond de hofmeester dat het meer dan genoeg geweest was.

Hij stuurde de dirigent en de kapelmeester met vakantie en duwde de prins de deur uit.

‘Ga buiten spelen, jongen,’ beval hij.

‘We proberen het later wel opnieuw.’

De boog kan niet altijd gespannen staan.’

De koning rukte zich de haren uit het hoofd van ellende. Hij begreep niet waarom het zijn zoon niet lukte om een mooie klank uit die dure instrumenten te krijgen.

Hoe moeilijk kon dat zijn?

Wanhopig legde hij zijn oor te luister bij zijn adviseurs.

‘Het ligt aan de violen,’ fluisterden ze. Sommigen zijn meer dan driehonderd jaar oud.

‘Ze zijn zelfs te oud voor de vlooiemarkt!’

‘Rommel!’ schreeuwde de koning en hij gooide de violen het raam uit.

De prins danste dolgelukkig de kamer uit en hing zijn strijkstok aan de wilgen⁷.

Alle meiden, lakeien en adviseurs in het paleis slaakten een zucht van opluchting.

Een bijzonder instrument

Hoewel de koning radeloos was, wilde hij niet opgeven. Hij bleef dromen van de dag waarop zijn zoon de toon zou aangeven en zette alles op haren en snaren⁸ om dat ene wonderlijke instrument te vinden. Die ene viool die onder de handen van zijn zoon zou gaan trillen en zingen en het paleis tot in de verste hoeken met warme klanken zou vullen. Al de volgende dag riep hij zijn adviseurs bij elkaar en vroeg hen om raad.

‘De prins heeft een erg bijzondere viool nodig,’ wist een adviseur zeker.

‘Een viool gemaakt van het hout van een afgebrande kerk. Gebruik hout waarin de muziek van honderd klokslagen is getrild. Hout waarvan de klank door het vuur rijper werd gemaakt. Dat zal het vioolspel van je zoon naar een hoger niveau tillen.’

‘Neen,’ beweerde een andere adviseur.

‘Je hebt hout nodig dat weet wat de golven fluisteren. Hout dat heeft gevoeld hoe bruisend de branding⁹ rolt en zich kan herinneren hoe het zilte¹⁰ water proeft. Pas met dat hout kun je een viool laten bouwen waarmee je zoon de mensen tot tranen toe zal ontroeren.’

Vuur of water?

Even twijfelde de koning.
Vuur of water?
Waar zat het meeste muziek in?

In het knetteren van de vlammen of het ruisen van de zee?
Het razen van het vuur of het brullen van de branding?
Hield hij meer van het druppen van de regen of het
flakkeren van kaarsen?
De koning aarzelde en dubde en twijfelde en weifelde.

Maar heel erg lang duurde zijn besluiteloosheid niet.
Nog voor het duister inviel, sprong hij in zijn koets. Zo snel
hij kon reisde hij naar de hoofdstad.
Daar stond een kathedraal die de grootste beiaard¹¹ van
het land bezat.
De koning stak er zonder aarzelen een lucifer aan. Het
duurde niet lang voor het prachtige gebouw verslonden
werd door de vlammen.
Op hetzelfde moment liet de koning een scheepswrak over
de zeven wereldzeeën slepen.

Gelukkige prins

De prins die voorlopig geen viool meer had om op te oefenen, dartelde en buitelde door de velden en de bossen van het koninkrijk.

Samen met de vogels zong hij er het hoogste lied.

Pas na het vallen van de avond vlijde hij zich bij een beekje neer.

Wat was het heerlijk om niks te moeten!

Kon hij elke dag maar zo vrij zijn!

Hij rolde zich op zijn zij en gooide steentjes in het water.

Enkele kikkers sprongen geschrokken op. Hun gekwaak mengde zich met het getsjirp van de krekels. In de verte hoorde hij ganzen gakken.

Het leek wel een klein orkestje.

De prins sloot zijn ogen en genoot van de klanken.

Plots spitste hij zijn oren.

Door het loof¹² van de bomen ruisten de tonen van een betoverend lied.

Het leek wel of de klanken als water om hem heen stroomden en meedeinden op het ritme van de murmelende beek.

De melodie vulde zijn hoofd en nam hem bij de hand, steeds dieper het bos in.

Daar, op een rots bij een poel, vond hij Serafien.

Serafien

‘Wat klinkt je viool bekoorlijk,’ zuchtte de prins, terwijl de laatste noten wegstierven en het bos nog steeds zijn adem inhield.

‘Nog nooit hoorde ik een instrument zo mooi zingen.’

Serafien liet haar strijkstok zakken en legde haar oor op de glanzende lak van haar viool.

‘Ik hoor anders niks, hoor,’ antwoordde ze en ze borg haar instrument in een kistje op.

‘Verkoop me je instrument,’ zei de prins.
‘Het is precies wat ik nodig heb.
Noem je prijs!
Mijn vader is koning. Er is niks wat hij niet betalen of kopen kan!’

Maar Serafien schudde haar hoofd.
‘Het zou niks helpen,’ zei ze zacht.
‘Je kunt de viool wel kopen, maar de muziek moet je zelf maken. Daar verandert al het goud van de wereld niets aan. Dat, en niets anders, is het geheim van alle instrumenten.’
Ze glimlachte om het beteuterde gezicht van de prins.
‘Maar als je wil, kan ik je leren spelen.’

Ondertussen ontbood de koning de beste vioolbouwers van het land op het kasteel.

De vioolbouwers waren geschokt toen ze de berg kapotte violen onder de kasteeltoren zagen liggen.

‘Een Stradivarius,’ stamelde de ene vol ongeloof.

‘Ik zie een Begonzi,’ hakkelde de andere.

Maar wat hij nog verder had willen zeggen, slikte hij in, want daar werd de klaroen¹³ al geblazen.

‘Sire, hier zijn de heren Stradivarius en Begonzi!’ schalde het hoofd van de poortwachters, die netjes alle namen had genoteerd.

‘Euh, wij zijn ...’

‘De beroemde vioolbouwers! Welkom!’

De koning schudde enthousiast de hand van de twee verblufte mannen.

Hij gaf hen de balken van de afgebrande kathedraal en toonde hen waar de planken van het scheepswrak lagen te drogen.

Ze kregen een eigen hemelbed in een kamer die ze moesten delen en de koning gaf hen de opdracht elk afzonderlijk de beste viool van de wereld te bouwen.

Naam

‘Wie vertelt het hem?’ vroeg de ene vioolbouwer die eigenlijk Simon heette.

‘Wat maakt een naam eigenlijk uit?’ opperde de tweede.

‘Ik vind Stradivarius wel passen bij mij.’

‘Nou, eigenlijk is Stradivarius al lang dood,’ antwoordde Simon.

‘Precies, dus heeft hij er helemaal geen last van als ik zijn naam even leen. Ik vond Jantje al mijn hele leven lang niet zo goed passen bij mij. En nu kruip ik onder de wol. Slaapwel!’

Jantje probeerde zijn twee meter lange lichaam in het veel te korte bed te proppen.

Maar pas nadat hij het voeteneind van het bed had gezaagd en er een stoel met een kussentje had voorgezet, kon hij eindelijk slapen.

‘Bah, het is ook overal hetzelfde!’ mopperde hij nog net voor zijn ogen dichtvielen en hij Simon een hele nacht wakker hield met zijn gesnurk.

‘Stradivarius?’ gromde Simon, terwijl hij een kussen over zijn oren trok.

‘Ik wist niet die zo vals klonk!’

Oefenen

De prins ontvluchtte het kasteel zo vaak hij kon. Hij werd gek van die twee gekke vioolbouwers die zijn armen elke dag opnieuw wilden meten.

Elke dag bonk-bonkte hij van de trappen en roffelde hij met snelle voeten door de gangen waarna hij de gesloten kasteelpoort opengooide.

Zo vaak hij kon kwam de prins naar het bos.

Daar aan de oever van de beek leerde Serafien hem luisteren naar het refrein van de krekels, de kwinkelende melodie van de vogels en het ritme van de stroom.

‘Pam pampam pam pampam,’ zong ze hem voor.
‘Tok toktok tok toktok,’ tikte de prins met een stok.
‘Pampampam pamperdepam,’ zong Serafien.
‘Pletspletsplets pletserdeplets,’ mepte de prins met vlakke hand op een natte kei.

Zij zong en neuriede, hij tikte en klopte.
Zij draaide en tolde, hij stampte en sprong.
Zij streek een melodie op haar viool.
Hij sloeg de maat op de stam van een boom.

Op een dag stopte Serafien met spelen.
‘Je bent niks waard als violist,’ schaterde ze.
‘Maar je bent de allerbeste drummer die ik ken!’

Duet

Ondertussen waren de vioolbouwers bijna klaar met het bouwen van hun prachtige instrumenten.
De koning was erg in zijn nopjes.
Al had hij nog één probleem.
Welke van beide instrumenten zou het allermooist klinken?
Natuurlijk beweerden beide vioolbouwers dat zij het allerbeste instrument hadden gebouwd.
Maar zij waren bevooroordeeld en zelf wist de koning er niet genoeg van om de knoop door te hakken.

‘Een stemming, sire,’ adviseerde de eerste minister.
‘Laat de prins achter een groot doek eerst de ene en
daarna de andere viool bespelen. En daarna kunt u samen
met de ministerraad beslissen welke viool het meest
ontroerde.’

Dat vond de koning een schitterend idee.
Alles werd in gereedheid gebracht voor de grote test van de
volgende dag.

‘Wat moet ik doen, Serafien?’ vroeg de prins wanhopig.

‘Ik laat elke viool janken en huilen.’

‘Laat maar aan mij over,’ glimlachte Serafien.

‘Je vader zal genieten!’

Tademtamtam

‘Ach, die weemoed¹⁴! De prins bespeelt de viool gemaakt uit het zilte hout!’ riep de ene minister.

‘Echt niet!’ wist de andere het beter: ‘Voel de passie! Enkel de viool gebouwd uit de gevlamde balken kan de lucht zo doen zinderen!’

‘Stil!’ Onderbrak de koning het gekibbel.

‘Hoor! Mijn zoon speelt!’

Hij ging achterover zitten, sloot zijn ogen en genoot.

De noten tolden en buitelden, gleden en wervelden, zongen en dansten en vulden de zaal met hun warme klanken.

Nog nooit had in het kasteel zo’n mooie muziek weerklonken. De koningin greep naar haar zakdoek en de koning voelde hoe zijn hart sneller begon te kloppen.

Tadam tadam tadamtamtam.

Tadam tadam pok tamtamtam

Tok tadada tok tadada tok tamtamtam.

De koning snapte er niets van.

Was dat wel zijn hart?

En wat was er aan de hand met zijn benen?!

Duet

Steeds sneller en sneller ging het.
In de hele zaal kon niemand zijn benen stilhouden.
Stoelen werden aan de kant geschoven en iedereen gooide
zijn benen los.

Door al het trillen en het stampen raakte het doek los.
Het zweefde stilletjes omlaag.
Op het podium zag je Serafien en de prins.
Zij zong en neuriede, hij tikte en klopte.
Zij draaide en tolde, hij stampte en sprong.
Zij streek een melodie op haar viool.
Hij sloeg de maat met zijn stokken op een trommel.

Tadam tadam pok tamtamtam
Tok tadada tok tadada tok tamtamtam.

En toen ze ophielden weerklonk een daverend applaus.
'Mijn zoon,' sprak de koning trots.
'Nog nooit heeft iemand mij zo doen bewegen!
Speel verder!'

Dat deed de prins met veel plezier.
En luister!
Hoor je het?
Het duet van Serafien en de prins is nog lang niet
uitgespeeld.

Woorduitleg

- 1 **gemoedelijk** = vriendelijk en gezellig
- 2 **vergoelijken** = iets goedpraten
- 3 **ontbieden** = iemand het bevel geven om te komen
- 4 **gewichtig** = op een belangrijke toon
- 5 **certificaat** = officieel papier dat bewijst dat iets echt is
- 6 **baton** = dun stokje waarmee de dirigent een orkest leidt
- 7 **iets aan de wilgen hangen** = ophouden met iets
- 8 **alles op haren en snaren zetten** = er alles aan doen om iets te bereiken
- 9 **branding** = golven aan het strand
- 10 **het zilte water** = het zoute water
- 11 **beiaard** = klokkenspel waarmee een melodie kan worden gespeeld
- 12 **loof** = gebladerte
- 13 **klaroen** = trompet zonder ventielen met een heldere toon
- 14 **weemoed** = treurige stemming